

Dat werd soms bij ons thuis gezegd: ‘Het is niet zo leuk, maar tevreden maar’

Als je ouder wordt, komt de slaap niet meer zo gemakkelijk. Daar heb ik iets op gevonden: ik zoek op mijn iPad naar heel oude interviews van Ischa Meijer met mensen die allemaal op hun eigen manier intrigerend zijn en dan val ik tijdens zo’n interview vanzelf in slaap. Na een uur is het interview afgelopen en schakelt de iPad zichzelf uit.”

Les 7

Lees!

“Mijn ouders hielden van lezen. En dat in een dorp waarin een moeder van een vriendinnetje zei: ‘Je verleest je verstand’. Ik hield erg veel van toneelstukken lezen, want dat ging van dialoog naar dialoog. Zo hoefde ik me niet door al die saaie beschrijvingen heen te worstelen waar kinderboeken toen vaak vol mee stonden. Ik herinner me nog dat Alice in ‘Alice in Wonderland’ zegt: ‘Wat heb je aan een boek zonder plaatjes en dialoog?’ En ik dacht: Ja! Zo zit het! Nog steeds koop ik een boek eerder als ik op de achterkant lees dat een schrijver ook voor toneel heeft geschreven. Harrie en ik hebben altijd ontzettend veel gelezen: we lazen waar we ook maar onze hand op konden leggen.

Toen ik vroeger alleen thuis zat met de kinderen terwijl Harrie werkte, heb ik jarenlang Proust gelezen met mijn dierbare vriendin Kitty Ruys (zij schreef onder het pseudoniem D. Hooijer, CB), die twee jaar geleden is overleden.

Vertalen is iets heel anders dan schrijven: een vertaling ligt altijd trouw op je te wachten. Bij schrijven moet je steeds denken: wat vertel ik en hoe vertel ik het – en dat gaat niet altijd tegelijk. Hoe korter het boek is, hoe beter het idee moet zijn. En hoe strakker het in elkaar moet zitten. Het hoe en het wat moeten samenvallen, en dat zie je zelden in literatuur. Ik lees toch vaak louter gezanik.” ■

Ben je niet bang?

Het is een koude, donkere avond. Een dicht wolkendek ontnemt de maan de kans om te schijnen. Ik rijd, afgaand op de aanwijzingen van mijn TomTom, door een bosrijke buitenwijk van Amsterdam. Grote villa’s liggen aan statige lanen. De dichtstbijzijnde burens zijn minstens tweehonderd meter en een Heras-hekwerk verwijderd. Op elke oprijlaan staat minimaal één glanzende auto. Zojuist kreeg ik een melding: een oudere dame is thuis overleden. Wilt u direct komen?

“Bestemming bereikt”, zegt de wegwijsstelsel. Ik zet mijn auto op de oprijlaan. Het enige schijnsel dat overblijft, is dat van de lamp bij de voordeur. Als ik erheen loop, knerpt het grindpad onder mijn voeten. De deur wordt opengedaan door een man van midden vijftig. In de woonkamer ligt zijn moeder op een bed. De kleur is weggetrokken uit haar gezicht, haar duster dichtgeknoopt. De vrouw is ver in de tachtig.

“Bent u de afgelopen tijd in huis geweest om voor haar te zorgen?”, vraag ik. “Nee, ik woon hier.” Moeder en zoon leefden samen. De man draagt een versleten ribbroek, vest met V-hals, heeft vlassig blond haar en bril, en is nooit het ouderlijk huis uit gegaan. De vader ging jaren geleden al heen. Het interieur laat de jaren zestig herleven. Ingericht naar de Amerikaanse droom van toen staan bank en fauteuils rondom een oud tv-toestel. Het bed in de woonkamer duidt op een langdurige ziekte.

“Was uw moeder allang ziek?” “Ze kon haar bed op een gegeven moment niet meer uit. Ze is afgetakeld, gestorven van ouderdom.” Het lichaam moet verzorgd worden. “Moet ze thuis worden opgebaard?”, vraag ik. “Nee”, zegt de zoon.

“Ik wil dat ze nu wordt opgehaald. Ik ga de nacht niet meer met haar doorbrengen.” “Oké, ik zal het regelen.” Ik bel de algemene dienst. Vrij snel daarna zijn ze er. “Gecondoleerd”, hoor ik de twee mannen zeggen als de zoon de voordeur opendoet. Met mijn collega’s trek ik me terug in de vestibule, zodat hij afscheid kan nemen van zijn moeder. Vrij snel horen we: “U kunt haar meenemen.”

Ik vertel de zoon wat er zal gebeuren. “Uw moeder gaat eerst in een laken, dan wordt ze op de brancard getild, het laken wordt dichtgevouwen, en daarna gaan de zeilachtige flappen van de brancard eroverheen. Haar hoofd wordt ook afgedekt.” De man toont weinig emotie. De moeder wordt de rouwauto in geschoven.

De zoon zet een pot koffie, samen schuiven ze aan de eettafel. “Wordt ze begraven of gecremeerd?” Hij is niet erg spraakzaam. In stilte bespreken we de tekst op de kaart, de muziek, en de ceremonie. Plotseling kijkt hij op. Zijn blauwe ogen staren me recht aan: “Ben je niet bang?” Indringend blijft hij me aankijken. “Hoezo?” “Nou, je zit in een afgelegen huis, de burens kunnen niets horen. Je zit ’s avonds heel laat met een man alleen.” Ik recht mijn rug, blijf hem aankijken. “Wij zijn alleen met zijn tweeën”, zegt hij. “En dan ben je niet bang?” “Ik heb toch niets te vrezen?”, zeg ik. Mijn stem klinkt gelukkig vast. “Of u zou iets van plan moeten zijn, maar u hebt net uw moeder verloren. U hebt wel iets anders aan uw hoofd.” Demonstatief pak ik mijn pen op en schrijf verder. Ik maak het niet langer dan noodzakelijk. Als ik weggrijd spat het grindpad op.

‘Je zit in een afgelegen huis, de burens kunnen niets horen’

Achter elke rouwadvertentie schuilt een verhaal. Mickelle Haest tekent de ervaringen op van een uitvaartverzorgster.

ILLUSTRATIE ELINE SCHIPPEREN